

Aan de leden van de vaste Commissie voor
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Utrecht, 11 december 2006
ons kenmerk RH/jk/06.043
contactpersoon R.E. Hallo
onderwerp EU-Milieuraad van 18 december 2006

Geachte dames en heren,

Op woensdag 13 december a.s. hebt u een Algemeen Overleg met Staatssecretaris Van Geel over de agenda van de Milieuraad van 18 december 2006 en enkele andere Europese onderwerpen.

Omdat het voor sommigen van u de eerste keer is dat u van ons een brief over de agenda van de EU-Milieuraad ontvangt, geven we eerst een korte toelichting. Zoals u weet, wordt een groot deel van onze natuur- en milieuwetgeving door de EU bepaald. Om die reden is het belangrijk dat de Tweede Kamer tijdig aandacht besteedt aan de voorstellen voor Europese milieuwetgeving. Verschillende Nederlandse natuur- en milieuorganisaties volgen de Brusselse beleidsontwikkeling. Stichting Natuur en Milieu verzorgt regelmatig gezamenlijke brieven vanuit de diverse organisaties om de Tweede Kamer te attenderen op belangrijke punten die spelen in de EU Milieuraad of een andere EU Raad.

Zo brengen wij nu ten behoeve van het algemeen overleg van 13 december a.s. graag een aantal punten onder uw aandacht, die vanuit diverse milieuorganisaties zijn ingebracht, deze keer met name door Both ENDS, Greenpeace, Stichting De Noordzee en Natuur en Milieu.

Kaderrichtlijn Afvalstoffen

De herziening van de **Kaderrichtlijn Afvalstoffen** biedt Europa een goede mogelijkheid om grondstoffen efficiënter en duurzamer te gebruiken. Helaas maakt het voorstel van de Commissie geen gebruik van deze mogelijkheid en lijkt het meer gericht op het bevorderen van afvalverbranding. Het voorstel biedt geen oplossingen voor de tekortkomingen op afvalgebied die in vele lidstaten nog bestaan.

Een afvalbeleid voor Europa zou op lange termijn het afvalprobleem moeten verminderen. Dat betekent dat productie van afval zoveel mogelijk wordt voorkomen, en dat geproduceerd afval wordt hergebruikt, gerecycled, of gecomposteerd. Dat is een ambitieus doel dat echte innovatie van het bedrijfsleven vereist. In een wereld waar de vraag naar grondstoffen toeneemt, betekenen innovatieve, efficiënte productieprocessen uiteindelijk een voordeel voor de concurrentiepositie van het Europese bedrijfsleven.

Steeds vaker krijgt Both ENDS echter het signaal uit andere lidstaten dat Nederland geen positieve rol speelt op het gebied van Europees afvalbeleid. Wij vragen u er bij de regering op aan te dringen om de volgende aanbevelingen voor verbeteringen voor te stellen:

- 1) de hiërarchie voor behandeling van afval (de zogenaamde "ladder van Lansink") moet bindend en verplicht zijn;
- 2) het voorstel van de Commissie voor afvalpreventie moet worden versterkt, met een duidelijke definitie en doelstelling voor 2012;
- 3) recycling moet worden gestimuleerd, onder andere door uitfasering van verbranden of storten van herbruikbaar en composteerbaar afval in 2020, een recycling doelstelling van 70% in 2015, een verplichting tot scheiding van herbruikbaar afval voor verdere verwerking en een verplichting tot gescheiden inzameling van de belangrijkste herbruikbare afvalstromen;
- 4) afvalverbranding mag niet worden aangemerkt als terugwinning van energie: verbranding ondermijnt daadwerkelijk hergebruik dat voor grondstoffen, klimaat en werkgelegenheid meer oplevert.

Thematische Strategie en Richtlijn Mariene Milieu

Achtergrond

Eind 2005 deed de Commissie het voorstel voor de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM). Dit richtlijnvoorstel voor een Europese Mariene Strategie komt voort uit het in Europa breed gedragen besef dat het mariene milieu inmiddels in een vergaande staat van aftakeling verkeert. Het mariene milieu heeft te lijden van een groot aantal, vaak grensoverschrijdende gevaren, zoals overbevissing, destructieve visserijmethoden, de lozing van chemisch en radioactief afval in zee en vervuiling afkomstig van de kustgebieden, lozingen door schepen, ontgassing en akoestische instrumenten van onderzeeërs, maar ook door invasieve soorten, de gevolgen van de klimaatverandering, de winning van zand en grind, aardolieboringen en verstedelijking langs de kust. De Noordzee is één van de zeeën die er het slechtst voor staat.

De enorme omvang die de afname van de biodiversiteit, de achteruitgang van de habitats in de zeeën, de afname van de visbestanden en de vervuiling van de zeeën hebben aangenomen, blijkt uit een toenemend aantal wetenschappelijke studies. Rapporten van het *European Environmental Agency (State of the Environment Report 2005)* en de *International Council for Exploration of the Seas (report of the ICES Advisory Committee on the Marine Environment, 2003)* bevestigen dat belangrijke ecosystemen van de zeeën op instorten staan. Afgelopen maand signaleerde mariene bioloog Boris Worms nog in *Science* dat wereldwijd verschillende soorten versneld uit het ecosysteem treden. Uit het onderzoek bleek dat als deze trend doorzet alle vis- en schelpdierpopulaties vóór 2050 verdwenen zijn, en veel soorten lang daarvoor.

De Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM)

Met de KRM wil de Europese Gemeenschap een geïntegreerd plan tot stand brengen dat rekening houdt met alle factoren die druk uitoefenen op het Europese mariene milieu. In de

KRM wordt een kader voorgesteld voor de ontwikkeling van strategieën ten einde in 2021 een goede milieutoestand te bereiken. Op grond hiervan dienen lidstaten mariene strategieën te ontwikkelen die bestaan uit een initiële evaluatie van het mariene milieu van de lidstaten, het vaststellen van milieustreefdoeleinden, de invoering van een monitoringsprogramma en een programma waardoor een goede milieutoestand kan worden bereikt. Op 18 december a.s. is het aan de milieuministers in de Europese Milieuraad om tot overeenstemming te komen. Dan kunnen belangrijke punten nog uit de tekst worden verwijderd en ambities worden afgezwakt. Eind 2007 zal de kracht van de Europese Mariene Strategie definitief zijn bepaald.

Echter, in tegenstelling tot het Europees beleid voor lucht, natuur, zoetwater en afval, is de KRM niet gebaseerd op bindende en afdwingbare gemeenschappelijke doelstellingen en milieunormen. Maar deze zijn wel noodzakelijk om met succes een gezond marien milieu te bereiken. In plaats daarvan schuift de Commissie de beslissing over hoe een gezonde milieutoestand moet worden gedefinieerd naar de toekomst, en wordt het stellen van de doelen aan de lidstaten zelf overgelaten. Het is niet waarschijnlijk dat deze benadering de verschillen in milieubescherming tussen de regionale zeeën vermindert en de integratie van de Europese Mariene Strategie in andere beleidsterreinen als visserij, transport en gebiedsbescherming bevordert.

In het Algemeen Overleg van 18 oktober jl. liet Staatssecretaris Van Geel zich gematigd positief en cryptisch uit over de KRM:

"De regering zal zich in het debat (in de milieuraad) kritisch opstellen. Zij vreest namelijk voor een lege huls. Nog niet duidelijk is wat de richtlijn zal betekenen voor de visserij, niet duidelijk is wat de relatie van de richtlijn met andere internationale verdragen is, welke fasering voor de verschillende maatregelen zal gelden en welke prioriteiten zullen worden gesteld. Bovendien vindt de regering de termijn die wordt genoemd voor het realiseren van een goede toestand van het mariene milieu veel te lang. De kritische interventies van de regering hebben dus niets te maken met gebrek aan ambitie, maar met haar wil de richtlijn ook praktische betekenis te geven."

Nederland zet bewust in op vaagheid

Het is daarom vreemd om te constateren dat in de Europese werkgroepen terzake van de KRM, de houding van Nederland de ontwikkeling van een concrete, bindende en afdwingbare KRM juist ondermijnt. Staatssecretaris Van Geel zet daar in op een weinig ambitieuze regelgeving zonder concrete doelen. Hij verkiest vage en niet bindende intentieafspraken ('streven naar') boven duidelijke doelstellingen ('zullen behalen'). Maar deze vrijblijvende afspraken zijn al gemaakt via regionale conventies als OSPAR. Bovendien dreigt Nederland met deze houding de andere Europese landen de mogelijkheid te ontnemen om met de KRM het herstel van hun zeeën eindelijk aan te pakken. Inmiddels blijkt Nederland zich door deze opstelling in Europa te hebben geïsoleerd van vrijwel alle andere lidstaten.

Nederland profiteert economisch enorm van de bronnen van de Noordzee, maar de crisissituatie waarin de Noordzee zich nu bevindt, moet snel worden gekeerd. Een goed zeemilieu is immers de basis voor het gebruik van onze zeeën in de toekomst. Nederland moet een ambitieuze KRM juist omarmen zodat een daadkrachtige en gezamenlijke aanpak van alle Europese zeeën mogelijk wordt. Stichting De Noordzee en Greenpeace geven u daarom het volgende in overweging.

Tweede Kamer gevraagd om Nederlands standpunt bij te sturen

Ten eerste is het van groot belang dat u Staatssecretaris Van Geel verzoekt om naar de Kamer toe een duidelijk standpunt in te nemen over de ook voor de Noordzee en daarmee voor Nederland essentiële KRM. Ten tweede vragen wij u Staatssecretaris Van Geel te verzoeken om zich in de komende Milieuraad namens Nederland óók hard te maken voor een KRM met praktische betekenis, waarbij u middels een motie Staatssecretaris Van Geel zou kunnen bewegen om in de Milieuraad de volgende standpunten in te nemen:

1. 'In de KRM dienen de concrete bedreigingen voor de zeeën te worden geïdentificeerd en bij naam te worden genoemd. Verder dient in de KRM een heldere definitie van een goede milieutoestand van de zeeën te worden opgenomen. De concrete criteria voor een goede milieutoestand dienen eveneens in de KRM te worden opgenomen en moeten door de lidstaten gezamenlijk worden vastgesteld.
2. In elk geval zouden de criteria moeten inhouden dat de natuurlijke biodiversiteit van de mariene regio en de dragende mariene ecosystemen worden beschermd (waar geen achteruitgang is vastgesteld) en hersteld (waar wel een achteruitgaande trend is vastgesteld); dat alle dragende mariene ecosystemen functioneren op een zichzelf onderhoudende wijze en hun natuurlijk niveau van veerkracht herkrijgen; en dat de impact van menselijke activiteiten is geminimaliseerd of wordt voorkomen zodat de integriteit van het ecosysteem niet wordt aangetast.
3. Doorslaggevend voor succes is dat in de KRM heldere, simpele en stevige milieudoelstellingen worden opgenomen. Aan deze milieudoelstellingen dienen in de KRM verbindende en afdwingbare verplichtingen te worden verbonden. De mariene strategieën waarmee deze milieudoelstellingen dienen te worden bereikt, moeten per mariene regio worden vastgesteld.
4. In de KRM moet het Gemeenschappelijk Visserijbeleid worden geïntegreerd en de verplichting worden opgenomen dat bij de toekomstige hervorming van het visserijbeleid rekening moet worden gehouden met de milieueffecten van de visserij en de doelstellingen van de KRM. Immers, de KRM is kansloos indien de aansluiting op het visserijbeleid wordt gemist.
5. In de KRM moet de naleving door de lidstaten van de Europese en internationale regels voor gebiedsbescherming, zoals de Vogel- en Habitatrichtlijnen en het OSPAR-verdrag worden bevorderd. De aanwijzing van beschermde gebieden onder de Vogel- en Habitat-richtlijnen is pijnlijk traag en deadlines worden telkens verschoven. In de KRM moet daarom een harde deadline worden opgenomen waarbinnen een coherent Europees netwerk van zeegebieden moet zijn beschermd.'

Wij constateren dat Staatssecretaris Van Geel naar de Tweede Kamer toe stelt te vrezen voor een gebrek aan praktische betekenis van de KRM, terwijl Nederland daarentegen in Europees verband blijkt te pleiten voor een vage en weinig ambitieuze KRM, kortom voor een KRM met juist weinig praktische betekenis.

De Europese Mariene Strategie is echter een te belangrijke kans op herstel van de zeeën om deze voorbij te laten gaan. Pas als Nederland op deze punten inzet draagt zij bij aan de Europees breed gedragen ambities en voorkomt zij dat de KRM niet meer wordt dan een lege huls.

Mededeling Biodiversiteit

Met betrekking tot de op 22 mei jl. door de Europese Commissie aangenomen Mededeling 'Halting the loss of Biodiversity by 2010 - and beyond' en het daarbijbehorende Action plan vragen wij u de regering te verzoeken om:

- zich er sterk voor te maken dat de Mededeling Biodiversiteit wordt aangenomen door de Milieuraad
- te pleiten voor het starten van overleg tussen Commissie en lidstaten over hoe de acties uit het actieplan het snelst en meest effectief kunnen worden uitgevoerd

Toelating GGO's door Oostenrijk

Op de agenda van de Milieuraad van 18 december a.s. staan twee voorstellen van de Europese Commissie om de nationale moratoria van Oostenrijk op de genetisch gemodificeerde MON810 maïs en T25 maïs op te heffen. MON810 is een insectresistente Bt maïs van Monsanto; T25 is een maïsoort van Bayer die resistent is tegen het herbicide Liberty (eveneens van Bayer).

Greenpeace verzoekt u er bij Staatssecretaris Van Geel op aan te dringen dat hij tegen deze Commissievoorstellen stemt. Oostenrijk heeft het recht om deze beide moratoria in stand te houden, om de volgende redenen:

- De Milieuraad van 24 juni 2005 heeft reeds met gekwalificeerde meerderheid gestemd voor de instandhouding van deze en andere nationale gentech-moratoria. (Meerdere EU-lidstaten handhaven moratoria tegen uiteenlopende GGOs die de EU toegelaten heeft.) Staatssecretaris Van Geel heeft bij die gelegenheid weliswaar als een van de zeer weinigen tegen deze instandhouding gestemd, maar de beslissing om de nationale moratoria met rust te laten is toen democratisch genomen. Er is sindsdien niets gebeurd wat rechtvaardigt dat de EC nu opnieuw probeert deze moratoria te doen opheffen.
- Aan de bron van dit conflict tussen de Europese Commissie en sommige lidstaten ligt het feit dat de Europese Voedsel Veiligheids Autoriteit (EFSA) en de nationale wetenschappelijke instanties van deze lidstaten regelmatig van mening verschillen over de wetenschappelijke beoordeling van GGOs. De Europese Commissie erkent dat dit een probleem is en heeft daarom in april jl. de EFSA opgedragen beter contact te onderhouden met de nationale wetenschappelijke instanties om deze wetenschappelijke meningsverschillen op te lossen. Voor zover ons bekend, heeft de EFSA in deze zin geen actie ondernomen met betrekking tot Oostenrijk en de MON810 en T25 maïs. Het lijkt daarom voorbarig om de moratoria in stemming te brengen, voordat de EFSA met de Oostenrijkse overheid heeft gesproken.
- Naast zijn oorspronkelijke bezwaren heeft Oostenrijk onlangs nieuw wetenschappelijk materiaal aangedragen dat zijn moratoria ondersteunt. De basis voor deze moratoria is dus groter geworden.

- Beide genoemde maïssoorten zijn toegelaten onder de oude EU-richtlijn 90/220 en zullen in 2007 opnieuw beoordeeld worden onder de nieuwe richtlijn 2001/18, die strengere milieueisen stelt. Het is onwaarschijnlijk (zoals de EC zelf ook aangeeft) dat GGO's zoals deze daaraan zullen voldoen. Het is dan ook onredelijk om nu van Oostenrijk te verlangen dat het zijn moratorium hierop intrekt.

In bijlage 1 treft u een toelichting aan op deze en nog meer argumenten. In bijlage 2 vindt u de brief van de Oostenrijkse regering.

Bij monde van Staatssecretaris Van Geel en Minister Veerman is Nederland de afgelopen jaren een van de weinige lidstaten geweest die consequent voor alle maatregelen stemden die de introductie van GGO's steunden. Gezien de toenemende problemen die GGO's veroorzaken, zoals de recente schandalen met rijst, is een realistischer stemgedrag van Nederland zeer gewenst.

Tot een nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Met vriendelijke groet,
Natuur en Milieu

Mirjam de Rijk
algemeen directeur

cc: Staatssecretaris P.L.B.A. van Geel

Bijlage 1: Greenpeace International "Seven reasons to not support the European Commission's proposal to repeal the Austrian safeguard measures on MON810 and T25 genetically modified maize"

Bijlage 2: Brief van de Oostenrijkse overheid aan de lidstaten mbt GGO's